॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁੱਤਰਨਿਕਾਯੋ

ਨਵਕਨਿਪਾਤਪਾਲ਼ਿ

੧. ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

੧. ਸਮ੍ਬੋਧਿਵੱਗੋ

੧. ਸਮ੍ਬੋਧਿਸੁੱਤੰ

੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵੱਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ –

''ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿੱਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ [ਸਮ੍ਬੋਧਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯਾ'ਤਿ, ਏਵੰ ਪੁੱਠਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਿੱਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਕਿਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ? ''ਭਗਵਂਮੂਲਕਾ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪੱਚੱਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿੱਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯਾ'ਤਿ, ਏਵੰ ਪੁੱਠਾ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਿੱਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਥ –

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿੱਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ । ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪੱਨੋ ਅਣੁਮੱਤੇਸੁ ਵੱਜੇਸੁ ਭਯਦੱਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਯੰ ਕਥਾ ਅਭਿਸੱਲੇਖਿਕਾ ਚੇਤੋਵਿਵਰਣਸੱਪਾਯਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਅੱਪਿੱਛਕਥਾ ਸਨ੍ਤੁੱਠਿਕਥਾ ਪਵਿਵੇਕਕਥਾ ਅਸੰਸੱਗਕਥਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਸੀਲਕਥਾ ਸਮਾਧਿਕਥਾ ਪਞ੍ਞਾਕਥਾ ਵਿਮੁੱਤਿਕਥਾ ਵਿਮੁੱਤਿਞਾਣਦੱਸਨਕਥਾ, ਏਵਰੂਪਿਯਾ ਕਥਾਯ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿੱਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ। ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੀ ਉਪਨਿਸਾ ਭਾਵਨਾਯ''।

''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ਸੀਲਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ।

''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ਯਾਯੰ ਕਥਾ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਕਾ ਚੇਤੋਵਿਵਰਣਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਕਥਾ ਪਵਿਵੇਕਕਥਾ ਅਸੰਸਗ੍ਗਕਥਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਸੀਲਕਥਾ ਸਮਾਧਿਕਥਾ ਪਞ੍ਞਾਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕਥਾ, ਏਵਰੂਪਿਯਾ ਕਥਾਯ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ।

''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ਪਞ੍ਞਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ।

''ਤੇਨ ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿ [ਉਤ੍ਤਰਿੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਅਸੁਭਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ [ਆਨਾਪਾਨਸਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ। ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ । ਪਠਮੰ।

੨. ਨਿਸ੍ਸਯਸੁਤ੍ਤੰ

੨. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – '''ਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਸਦ੍ਧੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਹੀਨਮੇਵਸ੍ਸ ਤੰ ਅਕੁਸਲੰ ਹੋਤਿ। ਹਿਰਿੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਵੀਰਿਯੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਹੀਨਮੇਵਸ੍ਸ ਤੰ ਅਕੁਸਲੰ ਹੋਤਿ । ਤੰ ਹਿਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਹੀਨੰ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨੰ, ਯੰਸ ਅਰਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਹੀਨੰ''।

‘‘ਤੇਨ ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਵਿਨੋਦੇਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਮੇਘਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੩. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਚਾਲਿਕਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਚਾਲਿਕਾਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਨ੍ਤੁਗਾਮਂ [ਜਤੁਗਾਮਂ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰, ਸ੍ਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰), ਜਤ੍ਤੁਗਾਮਂ (ਕ॰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਪਾਠਨ੍ਤਰਂ)] ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ, ਮੇਘਿਯ, ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਜਨ੍ਤੁਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਜਨ੍ਤੁਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਕਿਮਿਕਾਲ਼ਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਕਿਮਿਕਾਲ਼ਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰਂ [ਜਙ੍ਘਵਿਹਾਰਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਰਮਣੀਯਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਵਤਿਦਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਰਮਣੀਯਂ, ਅਲਂ ਵਤਿਦਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਪਧਾਨਾਯ। ਸਚੇ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਹਂ ਇਮਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਧਾਨਾਯਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਜਨ੍ਤੁਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿਂ। ਜਨ੍ਤੁਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਕਿਮਿਕਾਲ਼ਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ। ਅਦ੍ਦਸਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਮਿਕਾਲ਼ਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰਂ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਰਮਣੀਯਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮੇ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਵਤਿਦਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਰਮਣੀਯਂ। ਅਲਂ ਵਤਿਦਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਪਧਾਨਾਯ। ਸਚੇ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਹਂ ਇਮਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਧਾਨਾਯਾ’ਤਿ। ਸਚੇ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਹਂ ਤਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਧਾਨਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਆਗਮੇਹਿ ਤਾਵ, ਮੇਘਿਯ ! ਏਕਕਮ੍ਹਿ [ਏਕਕਮ੍ਹਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤਾਵ [ਵਤ (ਕ॰)] ਯਾਵ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ [ਦਿਸ੍ਸਤੂਤਿ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਟੀਕਾਯਮ੍ਪਿ ਪਾਠਨ੍ਤਰਂ), ਆਗਚ੍ਛਤੂਤਿ, ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਟੀਕਾਯਂ ਪਾਠਨ੍ਤਰਾਨਿ)]।

ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਭਗਵਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚਯੋ। ਮਯ੍ਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚਯੋ। ਸਚੇ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਹਂ ਤਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਧਾਨਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਆਗਮੇਹਿ ਤਾਵ, ਮੇਘਿਯ, ਏਕਕਮ੍ਹਿ ਤਾਵ ਯਾਵ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਭਗਵਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚਯੋ। ਮਯ੍ਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚਯੋ। ਸਚੇ ਮਂ ਭਗਵਾ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਹਂ ਤਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਧਾਨਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਮੇਘਿਯ, ਵਦਮਾਨਂ ਕਿਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾਮ! ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ, ਮੇਘਿਯ, ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਤਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮੇਘਿਯਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਯੋ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ –

ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮੇਘਿਯਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ! ਸਦ੍ਧਾਯ ਚ ਵਤਮ੍ਹਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ; ਅਥ ਚ ਪਨਿਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਅਨ੍ਵਾਸਤ੍ਤਾ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੇਘਿਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਇਧ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਯੋ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ! ਸਦ੍ਧਾਯ ਚ ਵਤਮ੍ਹਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ; ਅਥ ਚ ਪਨਿਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਅਨ੍ਵਾਸਤ੍ਤਾ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾਤਿ’’’।

‘‘ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ, ਮੇਘਿਯ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲਜਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲਜਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ, ਮੇਘਿਯ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ, ਮੇਘਿਯ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮੇਘਿਯ, ਯਾਯਂ ਕਥਾ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਕਾ ਚੇਤੋਵਿਵਰਣਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਕਥਾ ਪਵਿਵੇਕਕਥਾ ਅਸਂਸਗ੍ਗਕਥਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਸੀਲਕਥਾ ਸਮਾਧਿਕਥਾ ਪਞ੍ਞਾਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕਥਾ, ਏਵਰੂਪਿਯਾ ਕਥਾਯ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ, ਮੇਘਿਯ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ, ਮੇਘਿਯ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ, ਮੇਘਿਯ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ , ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਕਲਜਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ‘ਸੀਲਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰ ... ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ’’’।

‘‘ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਕਲਜਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ‘ਯਾਯਂ ਕਥਾ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਕਾ ਚੇਤੋਵਿਵਰਣਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕਥਾ, ਏਵਰੂਪਿਯਾ ਕਥਾਯ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ’’’।

‘‘ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ ਕਲਜਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ‘ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ’’’।

‘‘ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ , ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ ਕਲਜਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ – ‘ਪਞ੍ਞਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ’’’।

‘‘ਤੇਨ ਚ ਪਨ, ਮੇਘਿਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਅਸੁਭਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਬਜਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ। ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਮੇਘਿਯ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਨਨ੍ਦਕਸੁਤ੍ਤੰ

੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦਕੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਆਗਮਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਲ਼ੰ ਆਕੋਟੇਸਿ। ਵਿਵਰਿੰਸੁ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਦ੍ਵਾਰੰ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਨ੍ਦਕੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਦੀਘੋ ਖੋ ਤਜਾਯੰ, ਨਨ੍ਦਕ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਟਿਭਾਸਿ। ਅਪਿ ਮੇ ਪਿਟ੍ਠਿ ਆਗਿਲਾਯਤਿ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਆਗਮਯਮਾਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦਕੋ ਸਾਰਜ੍ਜਮਾਨਰੂਪੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ ਪਨ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਮ ‘ਭਗਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਿਤੋ’ਤਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ‘ਭਗਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਿਤੋ’ਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ( ) [(ਧਮ੍ਮੰ) ਕਤ੍ਥਚਿ] ਨੋ ਨਪ੍ਪਟਿਭਾਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਨ੍ਦਕੰ ਸਾਰਜ੍ਜਮਾਨਰੂਪੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਨਨ੍ਦਕੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ, ਨਨ੍ਦਕ! ਏਤੰ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਤਿਰੂਪੰ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ, ਯੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯਾਥ। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨੰ ਵੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਦ੍ਵਯੰ ਕਰਣੀਯੰ – ਧਮ੍ਮੀ ਵਾ ਕਥਾ ਅਰਿਯੋ ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ। [ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭੧; ੯.੧] ਸਦ੍ਧੋ ਚ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਸੀਲਵਾ। ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੰ ਅਙ੍ਗੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ – ‘ਕਿਨ੍ਤਾਹੰ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਸੀਲਵਾ ਚਾ’ਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਦ੍ਧੋ ਚ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ, ਨੋ ਚ ਲਾਭੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੰ ਅਙ੍ਗੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ – ‘ਕਿਨ੍ਤਾਹੰ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਦ੍ਧੋ ਚ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਨਨ੍ਦਕ, ਪਾਣਕੋ ਚਤੁਪ੍ਪਾਦਕੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਏਕੋ ਪਾਦੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ। ਏਵੰ ਸੋ

ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਅਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੰ ਅਙ੍ਗੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ – 'ਕਿਨ੍ਤਾਹੰ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾ'''ਤਿ।

''ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਾਵਿਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦਕੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਦਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – 'ਸਦ੍ਧੋ ਚ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਸੀਲਵਾ। ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੰ ਅਙ੍ਗੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ – ਕਿਨ੍ਤਾਹੰ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਸੀਲਵਾ ਚਾ'ਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਨਨ੍ਦਕ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਨਨ੍ਦਕ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ, ਨੋ ਚ ਲਾਭੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਨ੍ਦਕ ਪਾਣਕੋ ਚਤੁਪ੍ਪਾਦਕੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਏਕੋ ਪਾਦੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਅਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤੰ ਅਙ੍ਗੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ 'ਕਿਨ੍ਤਾਹੰ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਸੀਲਵਾ ਚ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾ'ਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਨਨ੍ਦਕ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਚ ਲਾਭੀ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਏਵੰ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਆਨਿਸੰਸਾ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ , ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਸਤ੍ਥੁ ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚ। ਅਯੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਠਮੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਚ। ਅਯੰ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮੇ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਅਤ੍ਥਪਦੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ, ਆਵੁਸੋ, ਤਤਿਯੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਉਤ੍ਤਰਿ

ਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ – 'ਅਦ੍ਧਾ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਪਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ'। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ , ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੇਖਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਯੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਵੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਕਤਕਰਣੀਯਾ ਓਹਿਤਭਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨਾ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਂਯੇਵ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਾ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯਾ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਬਲਸੁਤ੍ਤਂ

੫. ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ, ਸਙ੍ਗਾਹਬਲਂ। ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ? ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਸਾਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਅਨਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਣ੍ਹਾ ਕਣ੍ਹਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਸੁਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲਮਰਿਯਾ ਨਾਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਾ ਅਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਤ੍ਯਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ? ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਸਾਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਣ੍ਹਾ ਕਣ੍ਹਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲਮਰਿਯਾ ਨਾਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਅਨਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਸੁਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਾ ਅਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਾਹਬਲਂ? ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਦਾਨਂ, ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜਂ, ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ। ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਾਨਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਧਮ੍ਮਦਾਨਂ। ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਅਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਓਹਿਤਸੋਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਨਿਵੇਸੇਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਪੇ॰... ਮਚ੍ਛਰਿਂ ਚਾਗਸਮ੍ਪਦਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਨਿਵੇਸੇਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤ੍ਤੋ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤ੍ਤੋ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤ੍ਤੋ, ਅਰਹਾ ਅਰਹਤੋ ਸਮਾਨਤ੍ਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਾਹਬਲਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ।

‘‘ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੂਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਆਜੀਵਿਕਭਯਂ, ਅਸਿਲੋਕਭਯਂ, ਪਰਿਸਸਾਰਜ੍ਜਭਯਂ, ਮਰਣਭਯਂ , ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਨਾਹਂ ਆਜੀਵਿਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ। ਕਿਸ੍ਸਾਹਂ ਆਜੀਵਿਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ? ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ – ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ, ਸਙ੍ਗਾਹਬਲਂ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਖੋ ਆਜੀਵਿਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਕੁਸੀਤੋ ਆਜੀਵਿਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਸਾਵਜ੍ਜਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੁਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤੁਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਜੀਵਿਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਆਜੀਵਿਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਨਾਹਂ ਅਸਿਲੋਕਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ...ਪੇ॰... ਨਾਹਂ ਪਰਿਸਸਾਰਜ੍ਜਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ...ਪੇ॰... ਨਾਹਂ ਮਰਣਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ...ਪੇ॰... ਨਾਹਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ। ਕਿਸ੍ਸਾਹਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ? ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ – ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ, ਸਙ੍ਗਾਹਬਲਂ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਖੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਕੁਸੀਤੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਸਾਵਜ੍ਜਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੁਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤੁਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸ੍ਸ ਭਾਯੇਯ੍ਯ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੂਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਸੇਵਨਾਸੁਤ੍ਤਂ

੬. ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ...ਪੇ॰... ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ , ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ। ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ। ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ। ਗਾਮਨਿਗਮੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ। ਜਨਪਦਪਦੇਸੋਪਿ ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ।

‘‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ; ਯੇ ਚ ਖੋ ਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਚ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਚਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸੋ ਚ ਮੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗਂ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗਂ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ; ਯੇ ਚ ਖੋ ਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਚ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਚਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸੋ ਚ ਮੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ; ਯੇ ਚ ਖੋ ਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਚ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਚਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸੋ ਚ ਮੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ; ਯੇ ਚ ਖੋ ਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਚ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਚਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸੋ ਚ ਮੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਅਪਿ ਪਨੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨ [ਪਣੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨ (?)]। ‘ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਚੀਵਰਂ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਮੇ ਚੀਵਰਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਚੀਵਰਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ । ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਚੀਵਰਂ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਮੇ ਚੀਵਰਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਚੀਵਰਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ। ‘ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ , ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ‘ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਸੇਨਾਸਨਂ – ‘‘ਇਦਂ ਖੋ ਮੇ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਸੇਨਾਸਨਂ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਮੇ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ , ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ। ‘ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਗਾਮਨਿਗਮੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਗਾਮਨਿਗਮਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਗਾਮਨਿਗਮਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਗਾਮਨਿਗਮੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਗਾਮਨਿਗਮਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ, ਮੇ ਗਾਮਨਿਗਮਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਗਾਮਨਿਗਮੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ‘ਗਾਮਨਿਗਮੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਜਨਪਦਪਦੇਸੋਪਿ , ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਜਨਪਦਪਦੇਸਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਜਨਪਦਪਦੇਸਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਜਨਪਦਪਦੇਸੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਜਨਪਦਪਦੇਸਂ – ‘ਇਮਂ ਖੋ ਮੇ ਜਨਪਦਪਦੇਸਂ ਸੇਵਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਜਨਪਦਪਦੇਸੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ‘ਜਨਪਦਪਦੇਸੋਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਪੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਸੁਤਵਾਸੁਤ੍ਤਂ

੭. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਤਵਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੁਤਵਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਇਧੇਵ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਾਮਿ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜੇ। ਤਤ੍ਰ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ – 'ਯੋ ਸੋ, ਸੁਤਵਾ [ਸੁਤਵ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਪਞ੍ਚ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁਂ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ [ਸਮ੍ਪਜਾਨਂ ਮੁਸਾ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਭਾਸਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੋ'ਤਿ। ਕਚ੍ਚਿ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਸ੍ਸੁਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ?

''ਤਗ੍ਘ ਤੇ ਏਤਂ, ਸੁਤਵਾ, ਸੁਸ੍ਸੁਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਾਹਂ, ਸੁਤਵਾ, ਏਤਰਹਿ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਯੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁਂ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ'। ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਾਹਂ, ਸੁਤਵਾ, ਏਤਰਹਿ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਯੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਇਮਾਨਿ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁ'''ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਸਜ੍ਝਸੁਤ੍ਤਂ

੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਜ੍ਝੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸਜ੍ਝੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਇਧੇਵ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਾਮਿ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜੇ। ਤਤ੍ਰ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ – 'ਯੋ ਸੋ, ਸਜ੍ਝ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਪਞ੍ਚ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁਂ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੋ'ਤਿ। ਕਚ੍ਚਿ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਸ੍ਸੁਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ?

''ਤਗ੍ਘ ਤੇ ਏਤਂ, ਸਜ੍ਝ, ਸੁਸ੍ਸੁਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਾਹਂ, ਸਜ੍ਝ , ਏਤਰਹਿ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਯੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁਂ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ...ਪੇ॰... ਅਭਬ੍ਬੋ

ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੁਂ'। ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਾਹਂ, ਸਜ੍ਝ, ਏਤਰਹਿ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਯੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਇਮਾਨਿ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁ'''ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਪੁਗ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਂ

੯. ''ਨਵਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਅਰਹਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਅਨਾਗਾਮੀ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ , ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦. ''ਨਵਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਅਰਹਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਅਨਾਗਾਮੀ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਗੋਤ੍ਰਭੂ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਸਮ੍ਬੋਧਿਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚੇਵ, ਮੇਘਿਯ ਨਨ੍ਦਕਂ ਬਲਂ।
ਸੇਵਨਾ ਸੁਤਵਾ ਸਜ੍ਝੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੇਨ ਚਾਤਿ॥

੨. ਸੀਹਨਾਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਵੁਤ੍ਥੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸੋ। ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਹਿ – ‘ਸਤ੍ਥਾ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ [ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲਾਨੋ (ਕ॰)] ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਵਾਪੁਰਣਂ [ਅਪਾਪੁਰਣਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਆਦਾਯ ਵਿਹਾਰੇ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ [ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਾਰਂ ਅਨ੍ਵਾਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਵਿਹਾਰਂ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ! ਇਦਾਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਧ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਖੀਯਨਧਮ੍ਮਂ ਆਪਨ੍ਨੋ – ‘ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਥਵਿਯਂ ਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਗੂਥਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਖੇਲ਼ਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਲੋਹਿਤਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਪਥਵੀ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਵਾ ਹਰਾਯਤਿ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਵਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਥਵੀਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਪਸ੍ਮਿਂ ਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਧੋਵਨ੍ਤਿ ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਧੋਵਨ੍ਤਿ ਗੂਥਗਤਮ੍ਪਿ... ਮੁਤ੍ਤਗਤਮ੍ਪਿ... ਖੇਲ਼ਗਤਮ੍ਪਿ... ਪੁਬ੍ਬਗਤਮ੍ਪਿ... ਲੋਹਿਤਗਤਮ੍ਪਿ ਧੋਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਆਪੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਵਾ ਹਰਾਯਤਿ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਵਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਪੋਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਜੋ ਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਡਹਤਿ ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਡਹਤਿ ਗੂਥਗਤਮ੍ਪਿ... ਮੁਤ੍ਤਗਤਮ੍ਪਿ... ਖੇਲ਼ਗਤਮ੍ਪਿ... ਪੁਬ੍ਬਗਤਮ੍ਪਿ... ਲੋਹਿਤਗਤਮ੍ਪਿ ਡਹਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਤੇਜੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਵਾ ਹਰਾਯਤਿ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਵਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ ,

ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਜੋਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਾਯੋ ਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਉਪਵਾਯਤਿ ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਉਪਵਾਯਤਿ ਗੂਥਗਤਮ੍ਪਿ... ਮੁਤ੍ਤਗਤਮ੍ਪਿ... ਖੇਲ਼ਗਤਮ੍ਪਿ... ਪੁਬ੍ਬਗਤਮ੍ਪਿ... ਲੋਹਿਤਗਤਮ੍ਪਿ ਉਪਵਾਯਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਵਾਯੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਵਾ ਹਰਾਯਤਿ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਵਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਾਯੋਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਰਜੋਹਰਣਂ ਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਛਤਿ ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਛਤਿ ਗੂਥਗਤਮ੍ਪਿ... ਮੁਤ੍ਤਗਤਮ੍ਪਿ... ਖੇਲ਼ਗਤਮ੍ਪਿ... ਪੁਬ੍ਬਗਤਮ੍ਪਿ... ਲੋਹਿਤਗਤਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਛਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਰਜੋਹਰਣਂ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਵਾ ਹਰਾਯਤਿ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਵਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਜੋਹਰਣਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਕੋ ਵਾ ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਿਕਾ ਵਾ ਕਲ਼ੋਪਿਹਤ੍ਥੋ ਨਨ੍ਤਕਵਾਸੀ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਨੀਚਚਿਤ੍ਤਂਯੇਵ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਕਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਿਕਾਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਸਭੋ ਛਿਨ੍ਨਵਿਸਾਣੋ ਸੂਰਤੋ ਸੁਦਨ੍ਤੋ ਸੁਵਿਨੀਤੋ ਰਥਿਯਾਯ ਰਥਿਯਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਅਨ੍ਵਾਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਹਿਂਸਤਿ ਪਾਦੇਨ ਵਾ ਵਿਸਾਣੇਨ ਵਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਸਭਛਿਨ੍ਨਵਿਸਾਣਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਦਹਰੋ ਯੁਵਾ ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਕੋ ਸੀਸਂਨ੍ਹਾਤੋ ਅਹਿਕੁਣਪੇਨ ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਕੁਣਪੇਨ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਕੁਣਪੇਨ ਵਾ ਕਣ੍ਠੇ ਆਸਤ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਟੀਯੇਯ੍ਯ ਹਰਾਯੇਯ੍ਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ ਅਟ੍ਟੀਯਾਮਿ ਹਰਾਯਾਮਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਮਿ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮੇਦਕਥਾਲਿਕਂ ਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਉਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਾਮਿ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਉਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਇਧ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਆਸਜ੍ਜ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਚ੍ਚਯੋ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਚਗਮਾ ਯਥਾਬਾਲਂ ਯਥਾਮੂਲ਼੍ਹਂ ਯਥਾਅਕੁਸਲਂ, ਯੋ ਅਹਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛਾ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੁ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਾਯਾ''ਤਿ। ''ਤਗ੍ਘ ਤਂ [ਤ੍ਵਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਚ੍ਚਯੋ ਅਚ੍ਚਗਮਾ ਯਥਾਬਾਲਂ ਯਥਾਮੂਲ਼੍ਹਂ ਯਥਾਅਕੁਸਲਂ, ਯੋ ਤ੍ਵਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛਾ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ।

ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਸਿ, ਤਂ ਤੇ ਮਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ। ਵੁਡ੍ਢਿਹੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਯੋ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਤਿ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਖਮ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਮਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਪੁਰਾ ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੁਦ੍ਧਾ ਫਲਤੀ''ਤਿ [ਫਲਿਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ''ਫਲਤੀਤਿ'' ਇਤ੍ਵੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ]। ''ਖਮਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਚੇ ਮਂ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਖਮਤੁ ਚ ਮੇ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ'''ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੋ ਸੋ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿ ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿ। ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ – ''ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ; ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੋ ਸੋ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਂ ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਂ। ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂ – 'ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ।

''ਕੇ ਚ [ਕੇਚਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਤੇ ਚ (ਕ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਕੇ ਚ [ਕੇਚਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੪੪ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਬ੍ਬਂ] ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਂ ਵਾ 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ'ਤਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਂ ਵਾ 'ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'ਤਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ''!

‘‘ਨਵਯਿਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਾ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਿਰਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਇਧ , ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ , ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਪਠਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਛਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਏਕਬੀਜੀ ਹੋਤਿ, ਏਕਂਯੇਵ ਮਾਨੁਸਕਂ ਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਤਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਕੋਲਂਕੋਲੋ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਟ੍ਠਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਂ ਦੇਵੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਵਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ।

‘‘ਕੇ ਚ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਕੇ ਚ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਂ ਵਾ ‘ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ’ਤਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਂ ਵਾ ‘ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ’ਤਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ! ਇਮੇ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਾ ਕਾਲਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਿਰਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾ ਅਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤਾ। ਨ ਤਾਵਾਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ ਪਟਿਭਾਸਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਮਾਯਿਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਮਾਦਂ ਆਹਰਿਂਸੂਤਿ [ਆਹਰਿਂਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਅਪਿ ਚ ਮਯਾ [ਅਪਿ ਚਾਯਂ (?)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ ਪਞ੍ਹਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਾਸਿਤੋ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਕੋਟ੍ਠਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ [ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ [ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ (ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ [ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਿਯਂ (ਕ॰)] ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ [ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ (ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ [ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਿਯਂ (ਕ॰)] ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵੇਦਨੀਯਂ, ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂ’ਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ , ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ , ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ।

‘‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵੇਦਨੀਯਂ ਤਂ ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਵੇਦਨੀਯਂ ਹੋਤੂਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ਅਥ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਚਰਹਾਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਯਂ ਖ੍ਵਸ੍ਸ [ਯਂ ਖੋ (ਕ॰)], ਆਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਨਭਿਸਮੇਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਿਸਮਯਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ [ਵੁਸ੍ਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। (‘‘ਕਿਂ ਪਨਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਨਭਿਸਮੇਤਂ, ਯਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਿਸਮਯਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ?) [( ) ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ‘‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਖ੍ਵਸ੍ਸ [ਖੋ ਯਂ (ਕ॰)], ਆਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਨਭਿਸਮੇਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਿਸਮਯਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ ‘ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਖ੍ਵਸ੍ਸ, ਆਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਖ੍ਵਸ੍ਸ, ਆਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਖ੍ਵਸ੍ਸ, ਆਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਨਭਿਸਮੇਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਿਸਮਯਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਇਦਂ ਖ੍ਵਸ੍ਸ [ਇਤਿ ਖੋ ਯਂ (ਕ॰)], ਆਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਨਭਿਸਮੇਤਂ। ਤਸ੍ਸ [ਯਸ੍ਸ (?)] ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਿਸਮਯਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਸਮਿਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤਂ

੧੪. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਮਿਦ੍ਧਿਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਮਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਾਮਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕ੍ਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਧਾਤੂਸੁ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਸਮੋਸਰਣਾ’’ਤਿ? ‘‘ਵੇਦਨਾਸਮੋਸਰਣਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ , ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਪਮੁਖਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਮੁਖਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਉਤ੍ਤਰਾ’’ਤਿ? ‘‘ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਸਾਰਾ’’ਤਿ? ‘‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਾਰਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਓਗਧਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਮਤੋਗਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ।

‘‘‘ਕਿਮਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨਾਮਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕ੍ਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਧਾਤੂਸੁ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਸਮੋਸਰਣਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਵੇਦਨਾਸਮੋਸਰਣਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਪਮੁਖਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਮੁਖਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਸਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਉਤ੍ਤਰਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਸਾਰਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਾਰਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਤੇ ਪਨ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਂਓਗਧਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਅਮਤੋਗਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ! ਸਾਧੁ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਪੁਟ੍ਠੋ [ਪਞ੍ਹਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਤੇਨ ਚ ਮਾ ਮਞ੍ਞੀ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਗਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਣ੍ਡੋ ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕੋ। ਤਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਗਣ੍ਡਸ੍ਸ ਨਵ ਵਣਮੁਖਾਨਿ ਨਵ ਅਭੇਦਨਮੁਖਾਨਿ। ਤਤੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਗ੍ਘਰੇਯ੍ਯ – ਅਸੁਚਿਯੇਵ ਪਗ੍ਘਰੇਯ੍ਯ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂਯੇਵ ਪਗ੍ਘਰੇਯ੍ਯ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਯਂਯੇਵ [ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਯੇਵ (ਕ॰)] ਪਗ੍ਘਰੇਯ੍ਯ; ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਸਵੇਯ੍ਯ – ਅਸੁਚਿਯੇਵ ਪਸਵੇਯ੍ਯ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂਯੇਵ ਪਸਵੇਯ੍ਯ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਯਂਯੇਵ ਪਸਵੇਯ੍ਯ।

‘‘ਗਣ੍ਡੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਸੇਤਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਂ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚੁਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਭੇਦਨਵਿਦ੍ਧਂਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਗਣ੍ਡਸ੍ਸ ਨਵ ਵਣਮੁਖਾਨਿ ਨਵ ਅਭੇਦਨਮੁਖਾਨਿ। ਤਤੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ – ਅਸੁਚਿਯੇਵ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂਯੇਵ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਯਂਯੇਵ ਪਗ੍ਘਰਤਿ; ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਸਵਤਿ – ਅਸੁਚਿਯੇਵ ਪਸਵਤਿ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂਯੇਵ ਪਸਵਤਿ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਯਂਯੇਵ ਪਸਵਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਥਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬. ‘‘ਨਵਯਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ। ਕਤਮਾ ਨਵ ? ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ [ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ [ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੨੧-੧੨੨], ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ,

ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ – ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਸਞ੍ਞਾ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸံਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਕੁਲਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭. ''ਨਵਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਕੁਲੰ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲੰ ਉਪਗਨ੍ਤੁੰ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲੰ ਨਿਸੀਦਿਤੁੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਨਵਹਿ? ਨ ਮਨਾਪੇਨ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨਾਪੇਨ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨਾਪੇਨ ਆਸਨੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ ਥੋਕੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਲੂਖੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਦੇਨ੍ਤਿ ਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ, ਨ ਉਪਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ, ਭਾਸਿਤਮਸ੍ਸ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਕੁਲੰ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲੰ ਉਪਗਨ੍ਤੁੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲੰ ਨਿਸੀਦਿਤੁੰ।

''ਨਵਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਕੁਲੰ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲੰ ਉਪਗਨ੍ਤੁੰ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲੰ ਨਿਸੀਦਿਤੁੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਨਵਹਿ? ਮਨਾਪੇਨ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪੇਨ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪੇਨ ਆਸਨੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਮਸ੍ਸ ਨ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਪਣੀਤੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਦੇਨ੍ਤਿ ਨੋ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ, ਉਪਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ, ਭਾਸਿਤਮਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਕੁਲੰ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲੰ ਉਪਗਨ੍ਤੁੰ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲੰ ਨਿਸੀਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਨਵਙ੍ਗੁਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤੰ

੧੮. ''ਨਵਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ ਮਹਪ੍ਫਲੋ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸံਸੋ ਮਹਾਜੁਤਿਕੋ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰੋ। ਕਥੰ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ਮਹਪ੍ਫਲੋ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸံਸੋ ਮਹਾਜੁਤਿਕੋ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਯਾਵਜੀਵੰ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡਾ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥਾ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ; ਅਹਮ੍ਪਜ੍ਜ ਇਮਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿੰ ਇਮਞ੍ਚ ਦਿਵਸੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਇਮਿਨਾਪਙ੍ਗੇਨ [ਇਮਿਨਾਪਿ ਅਙ੍ਗੇਨ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਅਰਹਤੰ ਅਨੁਕਰੋਮਿ; ਉਪੋਸਥੋ ਚ ਮੇ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰ ...।

'''ਯਾਵਜੀਵੰ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨੰ ਪਹਾਯ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਨੀਚਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ – ਮਞ੍ਚਕੇ ਵਾ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਕੇ ਵਾ; ਅਹਮ੍ਪਜ੍ਜ ਇਮਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿੰ ਇਮਞ੍ਚ ਦਿਵਸੰ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨੰ ਪਹਾਯ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨੀਚਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਮਿ – ਮਞ੍ਚਕੇ ਵਾ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਕੇ ਵਾ। ਇਮਿਨਾਪਙ੍ਗੇਨ ਅਰਹਤੰ ਅਨੁਕਰੋਮਿ; ਉਪੋਸਥੋ ਚ ਮੇ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਟ੍ਠਮੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੇਨ (ਕ॰), ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ (?)] ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਵਮੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ਮਹਪ੍ਫਲੋ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸံਸੋ ਮਹਾਜੁਤਿਕੋ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰੋ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਦੇਵਤਾਸੁਤ੍ਤੰ

១៩. ''ਇਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਗਾਰਾਨਿ। ਤੇ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ। ਤਾ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨਿਯੋ ਪਚ੍ਚਾਨੁਤਾਪਿਨਿਯੋ ਹੀਨਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'''ਤਿ।

''ਅਪਰਾਪਿ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਗਾਰਾਨਿ। ਤੇ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ [ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ ਚ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਆਸਨਂ ਅਦਮ੍ਹ। ਤਾ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨਿਯੋ ਪਚ੍ਚਾਨੁਤਾਪਿਨਿਯੋ ਹੀਨਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'''ਤਿ।

''ਅਪਰਾਪਿ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਗਾਰਾਨਿ। ਤੇ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ [ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ ਚ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਸਨਂ [ਆਸਨਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਦਮ੍ਹ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਯਥਾਬਲਂ ਸਂਵਿਭਜਿਮ੍ਹ...ਪੇ॰... ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਯਥਾਬਲਂ [ਯਥਾਬਲਂ ਚ (?)] ਸਂਵਿਭਜਿਮ੍ਹ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਉਪਨਿਸੀਦਿਮ੍ਹ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ...ਪੇ॰... ਉਪਨਿਸੀਦਿਮ੍ਹ [ਉਪਨਿਸੀਦਿਮ੍ਹ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਮ੍ਹ...ਪੇ॰... ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਮ੍ਹ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰਯਿਮ੍ਹ...ਪੇ॰... ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰਯਿਮ੍ਹ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਧਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਮ੍ਹ...ਪੇ॰... ਧਾਤਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਮ੍ਹ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਮ੍ਹ। ਤਾ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨਿਯੋ ਪਚ੍ਚਾਨੁਤਾਪਿਨਿਯੋ ਹੀਨਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'''ਤਿ।

''ਅਪਰਾਪਿ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਗਾਰਾਨਿ। ਤੇ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ [ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹ ਚ ਅਭਿਵਾਦਿਮ੍ਹ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਆਸਨਂ [ਆਸਨਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਦਮ੍ਹ, ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਯਥਾਬਲਂ [ਯਥਾਬਲਂ ਚ (?)] ਸਂਵਿਭਜਿਮ੍ਹ, ਉਪਨਿਸੀਦਿਮ੍ਹ [ਉਪਨਿਸੀਦਿਮ੍ਹ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ, ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਮ੍ਹ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰਯਿਮ੍ਹ, ਧਾਤਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਮ੍ਹ, ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਂ [ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਞ੍ਚ (?)] ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਮ੍ਹ। ਤਾ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨਿਯੋ ਅਪਚ੍ਚਾਨੁਤਾਪਿਨਿਯੋ ਪਣੀਤਂ ਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ। ਏਤਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਿ। ਝਾਯਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾ ਪਮਾਦਤ੍ਥ, ਮਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਅਹੁਵਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਾ ਪੁਰਿਮਿਕਾ ਦੇਵਤਾ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਂ ਗਹਪਤਿਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਕੁਲੇ ਦਾਨਂ ਦੀਯਤੀ''ਤਿ? ''ਦੀਯਤਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਲੇ ਦਾਨਂ; ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਲੂਖਂ ਕਣਾਜਕਂ ਬਿਲ਼ਙ੍ਗਦੁਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਲੂਖਞ੍ਚੇਪਿ [ਲੂਖਂ ਵਾਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਲੂਖਞ੍ਚਾਪਿ (ਕ॰)], ਗਹਪਤਿ, ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਪਣੀਤਂ ਵਾ; ਤਞ੍ਚ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦੇਤਿ, ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤ੍ਵਾ [ਅਚਿਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ (ਕ॰), ਅਪਚਿਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਚਿਤ੍ਤਿਕਤ੍ਵਾ (ਪੀ॰)] ਦੇਤਿ, ਅਸਹਤ੍ਥਾ ਦੇਤਿ, ਅਪਵਿਦ੍ਧਂ [ਅਪਵਿਟ੍ਠਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੇਤਿ, ਅਨਾਗਮਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਭਤ੍ਤਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਵਤ੍ਥਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਯਾਨਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਭੋਗਾਯ

ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ। ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ ਦਾਰਾਤਿ ਵਾ ਦਾਸਾਤਿ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਵਾ, ਤੇਪਿ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਤੰ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤੰ [ਏਵਞ੍ਚੇਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਗਹਪਤਿ, ਹੋਤਿ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਕਤਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਾਕੋ’’।

‘‘ਲੂਖਞ੍ਚੇਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ ਪਣੀਤੰ ਵਾ; ਤਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਦੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੀਕਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਸਹਤ੍ਥਾ ਦੇਤਿ, ਅਨਪਵਿਦ੍ਧੰ ਦੇਤਿ, ਆਗਮਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਭਤ੍ਤਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਵਤ੍ਥਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਯਾਨਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ, ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ। ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ ਦਾਰਾਤਿ ਵਾ ਦਾਸਾਤਿ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਵਾ, ਤੇਪਿ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ ਸੋਤੰ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਹੋਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਕਤਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਾਕੋ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਗਹਪਤਿ, ਵੇਲਾਮੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਏਵਰੂਪੰ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ। ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਰੂਪਿਯਪੂਰਾਨਿ , ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਰੂਪਿਯਪਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪੂਰਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਕੰਸਪਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਹਿਰਞ੍ਞਪੂਰਾਨਿ , ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਸੋਵਣ੍ਣਾਲਙ੍ਕਾਰਾਨਿ ਸੋਵਣ੍ਣਧਜਾਨਿ ਹੇਮਜਾਲਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ [ਹੇਮਜਾਲਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਰਥਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਸੀਹਚਮ੍ਮਪਰਿਵਾਰਾਨਿ ਬ੍ਯਗ੍ਘਚਮ੍ਮਪਰਿਵਾਰਾਨਿ ਦੀਪਿਚਮ੍ਮਪਰਿਵਾਰਾਨਿ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਪਰਿਵਾਰਾਨਿ ਸੋਵਣ੍ਣਾਲਙ੍ਕਾਰਾਨਿ ਸੋਵਣ੍ਣਧਜਾਨਿ ਹੇਮਜਾਲਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧੇਨੁਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਦੁਕੂਲਸਨ੍ਧਨਾਨਿ [ਦੁਕੂਲਸਨ੍ਦਸਨਾਨਿ (ਸੀ॰), ਦੁਕੂਲਸਣ੍ਠਨਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਦੁਕੂਲਸਨ੍ਥਨਾਨਿ (ਪੀ॰), ਦੁਹਸਨ੍ਦਨਾਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੩), ਦੁਕੂਲਸਨ੍ਦਨਾਨਿ (ਤਤ੍ਥ ਪਾਠਨ੍ਤਰੰ)] ਕੰਸੂਪਧਾਰਣਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਆਮੁਤ੍ਤਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਾਯੋ [ਆਮੁਕ੍ਕਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਾਯੋ (?)], ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਗੋਨਕਤ੍ਥਤਾਨਿ ਪਟਿਕਤ੍ਥਤਾਨਿ ਪਟਲਿਕਤ੍ਥਤਾਨਿ ਕਦਲਿਮਿਗਪਵਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਾਨਿ ਸਉਤ੍ਤਰਚ੍ਛਦਾਨਿ ਉਭਤੋਲੋਹਿਤਕੂਪਧਾਨਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਦਾਸਿ ਖੋਮਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕੋਸੇਯ੍ਯਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਮ੍ਬਲਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਸੁਖੁਮਾਨੰ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਖਜ੍ਜਸ੍ਸ ਭੋਜ੍ਜਸ੍ਸ ਲੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਨਜ੍ਜੋ ਮਞ੍ਞੇ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ [ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।

‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਅਞ੍ਞੋ ਨੂਨ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ [ਯੋ (?)] ਤੰ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨ’ਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਹੰ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿੰ। ਅਹੰ ਤੰ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿੰ ਮਹਾਦਾਨੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਗਹਪਤਿ, ਦਾਨੇ ਨ ਕੋਚਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਤੰ ਕੋਚਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤਿ।

‘‘ਯੰ, ਗਹਪਤਿ, ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ।

( ) [(ਯਞ੍ਚ ਗਹਪਤਿ ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ) (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ‘‘ਯੋ ਚ ਸਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਸਕਦਾਗਾਮਿੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ।

( ) [(ਯਞ੍ਚ ਗਹਪਤਿ ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ) (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ‘‘ਯੋ ਚ ਸਤੰ ਸਕਦਾਗਾਮੀਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਅਨਾਗਾਮਿੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਯੋ ਚ ਸਤੰ ਅਨਾਗਾਮੀਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਸਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ ... ਯੋ ਚ ਸਤੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਤਥਾਗਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੰ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯੇਯ੍ਯ – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿੰ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣਿੰ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣਿੰ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿੰ, ਯੋ ਚ ਅਨ੍ਤਮਸੋ

ਗਨ੍ਧੋਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ [ਗਨ੍ਧੂਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰), ਗਦ੍ਦੂਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੧] ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ, ( ) [(ਯੋ ਚ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ) (ਕ॰)] ਇਦਂ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ।

''ਯਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨਂ, ਯੋ ਚੇਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਸਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਸਤਂ ਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕਂ ਅਨਾਗਾਮਿਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਸਤਂ ਅਨਾਗਾਮੀਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਸਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚੇਕਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਸਤਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਤਥਾਗਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਂ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯ... ਯੋ ਚ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਚ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯੇਯ੍ਯ – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਂ... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਂ, ਯੋ ਚ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਨ੍ਧੋਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ , ਯੋ ਚ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ, ਇਦਂ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ''ਨ੍ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਸੀਹਨਾਦਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਨਾਦੋ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋ ਚ, ਕੋਟ੍ਠਿਕੇਨ ਸਮਿਦ੍ਧਿਨਾ।
ਗਣ੍ਡਸਞ੍ਞਾ ਕੁਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਦੇਵਤਾ ਵੇਲਾਮੇਨ ਚਾਤਿ॥

੩. ਸਤ੍ਤਾਵ਼ਾਸਵਗ੍ਗੋ

੧. ਤਿਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧. ''ਤੀਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੇਵ਼ੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ? ਅਮਮਾ, ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਾ, ਨਿਯਤਾਯੁਕਾ, ਵ਼ਿਸੇਸਗੁਣਾ [ਵ਼ਿਸੇਸਭੁਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] – ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੇਵ਼ੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ।

''ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਦੇਵ਼ਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ? ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਯੁਨਾ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਸੁਖੇਨ – ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਦੇਵ਼ਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ।

[ਕਥਾ॰ ੨੭੧] ''ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੇਵ਼ੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ? ਸੂਰਾ, ਸਤਿਮਨ੍ਤੋ, ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵ਼ਾਸੋ – ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੇਵ਼ੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ''ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨. [ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੧] ''ਤਯੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਤਯੋ ਚ ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੇ ਤਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸਪਰਸ੍ਸੇ [ਅਸ੍ਸਸਦਸ੍ਸੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੨] ਤਯੋ ਚ ਪੁਰਿਸਪਰਸ੍ਸੇ [ਪੁਰਿਸਸਦਸ੍ਸੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਤਯੋ ਚ ਭਦ੍ਦੇ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੇ ਤਯੋ ਚ ਭਦ੍ਦੇ ਪੁਰਿਸਾਜਾਨੀਯੇ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਤਯੋ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਤਯੋ ਅਸ੍ਸਖਲੁਙ੍ਕਾ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਜਵਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਖੋ ਪਨ ਅਭਿਵ਼ਿਨਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਂਸਾਦੇਤਿ [ਸਂਸਾਰੇਤਿ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿਆ॰ ੧.੩.੧੪੧], ਨੋ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਨ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵ਼ਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ…ਪੇ॰… ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਜਵਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਖੋ ਪਨ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਨੋ ਸਂਸਾਦੇਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਨ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ…ਪੇ॰… ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਜਵਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਖੋ ਪਨ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਨੋ ਸਂਸਾਦੇਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਲਾਭੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਖਲੁਙ੍ਕਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਅਸ੍ਸਪਰਸ੍ਸਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸ੍ਸਪਰਸ੍ਸੋ…ਪੇ॰… ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਅਸ੍ਸਪਰਸ੍ਸਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਪਰਸ੍ਸਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਰਿਸਪਰਸ੍ਸੋ…ਪੇ॰… ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪਰਸ੍ਸੋ…ਪੇ॰… ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਜਵਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਖੋ ਪਨ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਨੋ ਸਂਸਾਦੇਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਲਾਭੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪਰਸ੍ਸੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਪਰਸ੍ਸਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਭਦ੍ਰਾ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਦ੍ਰੋ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ…ਪੇ॰… ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਭਦ੍ਰਾ ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਭਦ੍ਰਾ ਪੁਰਿਸਾਜਾਨੀਯਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਦ੍ਰੋ ਪੁਰਿਸਾਜਾਨੀਯੋ…ਪੇ॰… ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਦ੍ਰੋ ਪੁਰਿਸਾਜਾਨੀਯੋ…ਪੇ॰… ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਜਵਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਖੋ ਪਨ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਨੋ ਸਂਸਾਦੇਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਲਾਭੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਦ੍ਰੋ ਪੁਰਿਸਾਜਾਨੀਯੋ ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਭਦ੍ਰਾ ਪੁਰਿਸਾਜਾਨੀਯਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੩] ‘‘ਨਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੰ ਸੁਣਾਥ। ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਤਣ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭੋ, ਲਾਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ, ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਰਕ੍ਖੋ, ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨੰ ਸਤ੍ਥਾਦਾਨੰ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਤੁਵੰਤੁਵੰਪੇਸੁਞ੍ਞਮੁਸਾਵਾਦਾ ਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸੁਤ੍ਤੰ

੨੪. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੧] ‘‘ਨਵਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯੰ ਤਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਛਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਨਵਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਪਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤੰ

੨੫. ‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲੰ ਵਚਨਾਯ – ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ? ‘ਵੀਤਰਾਗਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਵੀਤਦੋਸਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਵੀਤਮੋਹਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਅਸਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਅਸਦੋਸਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਅਸਮੋਹਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਮਭਵਾਯਾ’ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰੂਪਭਵਾਯਾ’ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ; ‘ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਭਵਾਯਾ’ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵਚਨਾਯ – ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਸਿਲਾਯੂਪਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ( ) [(ਆਵੁਸੋ…ਪੇ॰… ਏਤਦਵੋਚ) (ਸੀ॰)] – ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ।

ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’’ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਚਨ੍ਦਿਕਾਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ,

ਤਸ੍ਮੇਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਲ੍ਲੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ – ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ? ‘ਵੀਤਰਾਗੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਵੀਤਦੋਸੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਵੀਤਮੋਹੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਅਸਰਾਗਧਮ੍ਮੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਅਸਦੋਸਧਮ੍ਮੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਅਸਮੋਹਧਮ੍ਮੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕਾਮਭਵਾਯਾ’ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਰੂਪਭਵਾਯਾ’ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ; ‘ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਭਵਾਯਾ’ਤਿ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਪਰਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭੁਸਾ ਚੇਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ; ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਠਿਤੰ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਵਯੰ ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸਿਲਾਯੂਪੋ ਸੋਲ਼ਸਕੁਕ੍ਕੁਕੋ। ਤਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਅਟ੍ਠ ਕੁਕ੍ਕੂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨੇਮਙ੍ਗਮਾ, ਅਟ੍ਠ ਕੁਕ੍ਕੂ ਉਪਰਿ ਨੇਮਸ੍ਸ। ਅਥ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ, ਨੇਵ ਨੰ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ; ਅਥ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ... ਅਥ ਉਤ੍ਤਰਾਯ... ਅਥ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ, ਨੇਵ ਨੰ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ, ਆਵੁਸੋ, ਨੇਮਸ੍ਸ, ਸੁਨਿਖਾਤਤ੍ਤਾ ਸਿਲਾਯੂਪਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭੁਸਾ ਚੇਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ; ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਠਿਤੰ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਵਯੰ ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਭੁਸਾ ਚੇਪਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ; ਅਮਿਸ੍ਸੀਕਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਠਿਤੰ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਵਯੰ ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੧. ਪਠਮਵੇਰਸੁਤ੍ਤੰ

੨੧. [ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੯੨; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੨੪] ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੰ ਗਹਪਤਿੰ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਚ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ – ‘ਖੀਣਨਿਰਯੋਮ੍ਹਿ ਖੀਣਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਖੀਣਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਖੀਣਾਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤੋ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਯੰ, ਗਹਪਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯੰ ਵੇਰੰ ਪਸਵਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯੰ ਵੇਰੰ ਪਸਵਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯੰ ਵੇਰੰ ਪਸਵਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯੰ ਵੇਰੰ ਪਸਵਤਿ, ਨ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਤੰ ਭਯੰ ਵੇਰੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਂ, ਗਹਪਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ…ਪੇ॰… ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ… ਮੁਸਾਵਾਦੀ… ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਯੀ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਨ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਤਂ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’’’ਤਿ।

ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’ਤਿ।

ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ; ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’ਤਿ।

ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਖਣ੍ਡੇਹਿ ਅਛਿਦ੍ਦੇਹਿ ਅਸਬਲੇਹਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸੇਹਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥੇਹਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠੇਹਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇਹਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਚ ਚਤੂਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ – ‘ਖੀਣਨਿਰਯੋਮ੍ਹਿ ਖੀਣਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਖੀਣਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਖੀਣਾਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤੋ; ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ’’’ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਦੁਤਿਯਵੇਰਸੁਤ੍ਤਂ

੨੮. [ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੨੫] ‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਚ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ – ‘ਖੀਣਨਿਰਯੋਮ੍ਹਿ ਖੀਣਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਖੀਣਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਖੀਣਾਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵਿਨਿਪਾਤੋ; ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਤਂ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ…ਪੇ॰… ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਯੀ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਨ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਤਂ ਭਯਂ ਵੇਰਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵ‍ੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵ‍ਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵ‍ਾ’ਤਿ। ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ... ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਖਣ੍ਡੇਹਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇਹਿ ਅਸਬਲੇਹਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸੇਹਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸੇਹਿ ਵ‍ਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥੇਹਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠੇਹਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇਹਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵ‍ੇਰਾਨਿ ਵ‍ੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਚ ਚਤੂਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ – ‘ਖੀਣਨਿਰਯੋਮ੍ਹਿ ਖੀਣਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਖੀਣਪੇਤ੍ਤਿਵ‍ਿਸਯੋ ਖੀਣਾਪਾਯਦੁਗ੍ਗਤਿਵ‍ਿਨਿਪਾਤੋ ; ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਹਮਸ੍ਮਿ ਅਵ‍ਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ’’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਂ

੨੯. [ਵ‍ਿਭ॰ ੯੬੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੭੯] ‘‘ਨਵਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਨਵ? ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰੀ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤੀ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰੀ’ਤਿ ...ਪੇ॰... ‘ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤੀ’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਨਵ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨੀ’’ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਆਘਾਤਪਟਿਵ‍ਿਨਯਸੁਤ੍ਤਂ

੩੦. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੦, ੩੫੯] ‘‘ਨਵਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਆਘਾਤਪਟਿਵ‍ਿਨਯਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰਿ [ਅਚਰੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਏਵ‍ਂ ‘‘ਚਰਤਿ, ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ’’ ਪਦੇਸੁਪਿ], ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵ‍ਿਨੇਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵ‍ਿਨੇਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵ‍ਿਨੇਤਿ; ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵ‍ਿਨੇਤਿ; ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵ‍ਿਨੇਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਨਵ ਆਘਾਤਪਟਿਵ‍ਿਨਯਾ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਸੁਤ੍ਤਂ

੩੧. ‘‘ਨਵਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ [ਆਮਿਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ; ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵ‍ਿਤਕ੍ਕਵ‍ਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ; ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ; ਵ‍ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ; ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵ‍ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ; ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ; ਸਞ੍ਞਾਵ‍ੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵ‍ੇਦਨਾ ਚ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ‍ੇ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੪, ੩੪੯]। ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਸਤ੍ਤਾਵ‍ਾਸਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਤਿਠਾਨੰ ਖਲ਼ੁਙ੍ਕੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਤ੍ਤੁਪਵ੍ਵਾ ਸਿਲਾਯੁਪੋ।
ਦ੍੧ੇ ੧ੇਰਾ ਦ੍੧ੇ ਆਘਾਤਾਨਿ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧੇਨ ਚਾਤਿ॥

੪. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸੁਤ੍ਤਂ

੩੨. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੪, ੩੫੯] ‘‘ਨਵਯਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? [ਏਤ੍ਥ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ’’ ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਰੇਨ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੋ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ’’ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੩੩. ‘‘ਨਵਯਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਨਵ ਭਿਕ੍ਖਵੇ (?)], ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ...ਪੇ॰... ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ? ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਕਾਮੇ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ‘ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ‘ਕਤ੍ਥ ਕਾਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਕੇ ਚ ਕਾਮੇ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚ ਕਾਮੇ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

‘‘ਯਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ‘ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ‘ਕਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਕੇ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਏਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

‘‘ਯਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਪੀਤਿਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ‘ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ‘ਕਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੇ ਚ ਪੀਤਿਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਪੀਤਿਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

‘‘ਯਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ‘ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ‘ਕਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੇ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ

ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਏਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ [ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, 'ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। 'ਕਤ੍ਥ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ , ਕੇ ਚ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਯਤ੍ਥ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, 'ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। 'ਕਤ੍ਥ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੇ ਚ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਯਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, 'ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। 'ਕਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੇ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ ; 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਯਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, 'ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। 'ਕਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੇ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ।

‘‘ਯਤ੍ਥ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੇ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ‘ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਤਿਣ੍ਣਾ ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ‘ਕਤ੍ਥ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੇ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ ਅਹਮੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਦ੍ਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ; ‘ਸਾਧੂ’ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਸੁਤ੍ਤਂ

੩੪. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਸੁਖਮਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸੁਖਮਿਦਂ , ਆਵੁਸੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਖਂ ਯਦੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਵੇਦਯਿਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਤਦੇਵ ਖ੍ਵੇਤ੍ਥ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਂ ਯਦੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਕਾਮਸੁਖਂ।

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾ ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ । ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾ ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾ ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਰੂਪਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਰੂਪਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ । ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ , ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਤੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਯੋ ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਬਾਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਗਾਵੀਉਪਮਾਸੁਤ੍ਤੰ

੩੫. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁੰ। ਤਸ੍ਸਾ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਿਸੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ, ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯੰ, ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ

ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪੁਰਿਮਂ ਪਾਦਂ ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਾਦਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਸਾ ਨ ਚੇਵ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯ; ਯਸ੍ਮਿਂ ਚਸ੍ਸਾ ਪਦੇਸੇ ਠਿਤਾਯ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਦੇਸਂ ਨ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁਂ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਾਲੋ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਅਕੁਸਲੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਆਸੇਵਤਿ ਨ ਭਾਵੇਤਿ ਨ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਨ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ... ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਭਤੋ ਭਟ੍ਠੋ ਉਭਤੋ ਪਰਿਹੀਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਾ ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁਂ'''।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪੁਰਿਮਂ ਪਾਦਂ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਾਦਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਸਾ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਚਸ੍ਸਾ ਪਦੇਸੇ ਠਿਤਾਯ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਅਖਾਦਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਅਪੀਤਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਦੇਸਂ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਕੁਸਲਾ ਵਿਸਮੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਚਰਿਤੁਂ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਕੁਸਲੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯਂ ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਅਨਭਿਹਿਂਸਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਤਦੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਦੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਂ। ਮੁਦੁਨਾ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਸਮਾਧਿ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋ। ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸੁਭਾਵਿਤੇਨ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

‘‘ਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵੇਯ੍ਯਂ, ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਅਸ੍ਸਂ...ਪੇ॰... ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

‘‘ਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

‘‘ਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਵੀਤਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੀਤਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਸਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਵੀਤਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੀਤਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਸਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਵੀਤਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

‘‘ਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ... ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

‘‘ਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ।

‘‘ਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਝਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੩੬. ‘‘ਪਠਮਮ੍ਪਾਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ ; ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਤਤਿਯਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ; ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ।

‘‘‘ਪਠਮਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ [ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਟਿਪਾਦੇਤਿ (ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੩ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ]। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ [ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਟਿਪਾਦੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – ‘ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਰਾਗੇਨ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾ ਇਸ੍ਸਾਸਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸਰੂਪਕੇ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਯੋਗ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦੂਰੇਪਾਤੀ ਚ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਖਣਵੇਧੀ ਚ ਮਹਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲੇਤਾ [ਪਦਾਲਿਤਾ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰

३.१३४; ४.१९१]; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ । ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਰਾਗੇਨ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। 'ਪਠਮਮ੍ਪਾਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ... 'ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਰਾਗੇਨ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾ ਇਸ੍ਸਾਸਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸਰੂਪਕੇ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਯੋਗ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦੂਰੇਪਾਤੀ ਚ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਖਣਵੇਧੀ ਚ ਮਹਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲੇਤਾ ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। 'ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਾਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

'''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਰਾਗੇਨ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾ ਇਸ੍ਸਾਸਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸਰੂਪਕੇ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਯੋਗ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦੂਰੇਪਾਤੀ ਚ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਖਣਵੇਧੀ ਚ ਮਹਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲੇਤਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,

ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥङ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। 'ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

'''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸङ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸङ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਰਾਗੇਨ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾ ਇਸ੍ਸਾਸਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸਰੂਪਕੇ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਯੋਗ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦੂਰੇਪਾਤੀ ਚ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਖਣਵੇਧੀ ਚ ਮਹਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲੇਤਾ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸङ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – 'ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸङ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਰਾਗੇਨ ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। 'ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮ੍ਪਾਹਂ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮੀ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਤਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਤਾਵਤਾ ਅਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ। ਯਾਨਿ ਚ ਖੋ ਇਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ – ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੋ ਚ, ਝਾਯੀਹੇਤੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੇਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੇਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੩੭. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ। ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ! ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥङ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਤਦੇਵ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤੇ ਰੂਪਾ ਤਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਸ੍ਸਤਿ [ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਤਿ (ਕ॰)]। ਤਦੇਵ ਨਾਮ ਸੋਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਤਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਦੇਵ

ਨਾਮ ਘਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤੇ ਗਨ੍ਧਾ ਤਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਾਵ ਨਾਮ ਜਿਵ੍ਹਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤੇ ਰਸਾ ਤਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋਵ ਨਾਮ ਕਾਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਤਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਞ੍ਞੀਮੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਉਦਾਹੁ ਅਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ? ''ਸਞ੍ਞੀਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਨੋ ਅਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ।

''ਕਿਂਸਞ੍ਞੀ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂਸਞ੍ਞੀਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂਸਞ੍ਞੀਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂਸਞ੍ਞੀਪਿ ਖੋ , ਆਵੁਸੋ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ।

''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯਂ ਸਾਕੇਤੇ ਵਿਹਰਾਮਿ ਅਞ੍ਜਨਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਜਟਿਲਵਾਸਿਕਾ [ਜਟਿਲਗਾਹਿਯਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਜਡਿਲਭਾਗਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਜਟਿਲਵਾਸਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਯਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਸਮਾਧਿ ਨ ਚਾਭਿਨਤੋ ਨ ਚਾਪਨਤੋ ਨ ਚ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਗਤੋ [ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਵਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਵਾਵਟੋ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨; ੫.੨੭; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੫], ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ, ਸਨ੍ਤੁਸਿਤਤ੍ਤਾ ਨੋ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਸਮਾਧਿ ਕਿਂਫਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ'''ਤਿ?

''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸੋਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਜਟਿਲਵਾਸਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਯਾਯਂ, ਭਗਿਨਿ, ਸਮਾਧਿ ਨ ਚਾਭਿਨਤੋ ਨ ਚਾਪਨਤੋ ਨ ਚ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਗਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ, ਸਨ੍ਤੁਸਿਤਤ੍ਤਾ ਨੋ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਂ, ਭਗਿਨਿ, ਸਮਾਧਿ ਅਞ੍ਞਾਫਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ'ਤਿ। ਏਵਂਸਞ੍ਞੀਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਦਾਯਤਨਂ ਨੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਲੋਕਾਯਤਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੩੮. ਅਥ ਖੋ ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾਯਤਿਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ –

''ਪੂਰਣੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਸ੍ਸਪੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – 'ਚਰਤੋ ਚ ਮੇ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਜਾਗਰਸ੍ਸ ਚ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਅਹਂ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਨਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ [ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – 'ਚਰਤੋ ਚ ਮੇ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਜਾਗਰਸ੍ਸ ਚ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ [ਸੋਪਿ (?)] ਏਵਮਾਹ – 'ਅਹਂ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਨਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। ਇਮੇਸਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਞਾਣਵਾਦਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਦਾਨਂ ਕੋ ਸਚ੍ਚਂ ਆਹ ਕੋ ਮੁਸਾ''ਤਿ?

‘‘ਅਲਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ! ਤਿਟ੍ਠਤੇਤਂ – ‘ਇਮੇਸਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਞਾਣਵਾਦਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਦਾਨਂ ਕੋ ਸਚ੍ਚਂ ਆਹ ਕੋ ਮੁਸਾ’ਤਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਵੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ, ਭੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਠਿਤਾ ਪਰਮੇਨ ਜਵੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਪਰਮੇਨ ਚ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ। ਤੇ ਏਵਰੂਪੇਨ ਜਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾ [ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮੋ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੬ ਚ, ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਟੀਕਾਯੋ ਚ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਬ੍ਯਾਕਰਣਞ੍ਚ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਕਤੂਪਾਸਨੋ ਲਹੁਕੇਨ ਅਸਨੇਨ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਤਿਰਿਯਂ ਤਾਲਚ੍ਛਾਯਂ [ਤਾਲਚ੍ਛਾਤਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਤਾਲਚ੍ਛਾਦਿਂ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਅਤਿਪਾਤੇਯ੍ਯ; ਏਵਰੂਪੇਨ ਚ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦਾ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਥ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਠਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਸੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਦ੍ਦਾਕਿਲਮਥਪਟਿਵਿਨੋਦਨਾ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ ਵਸ੍ਸਸਤਜੀਵੀ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕਾਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ...ਪੇ॰... ਅਥ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ... ਅਥ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਠਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਸੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਦ੍ਦਾਕਿਲਮਥਪਟਿਵਿਨੋਦਨਾ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ ਵਸ੍ਸਸਤਜੀਵੀ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕਾਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਏਵਰੂਪਾਯ ਸਨ੍ਧਾਵਨਿਕਾਯ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਞਾਤੇਯ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਨ ਚਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਂ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ; ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ; ਇਮੇ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਮਾਗਮ੍ਮ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਵਿਹਰਤਿ’। ਤਮਞ੍ਞੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’ਤਿ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ [ਅਹਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਵਿਹਰਤਿ’। ਤਮਞ੍ਞੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’ਤਿ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਵਿਹਰਤਿ’। ਤਮਞ੍ਞੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’ਤਿ । ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ , ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਵਿਹਰਤਿ’। ਤਮਞ੍ਞੇ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’ਤਿ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਲੋਕਮ੍ਹਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਮਾਗਮ੍ਮ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਵਿਹਰਤਿ ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’’ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮਸੁਤ੍ਤੰ

੩੯. ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ [ਸਮੁਪਬ੍ਬੂਲ੍ਹੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਅਸੁਰਾ ਜਿਨਿੰਸੁ, ਦੇਵਾ ਪਰਾਜਯਿੰਸੁ [ਪਰਾਜਿਯਿੰਸੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ [ਦੇਵਾ ਭੀਤਾ (ਪੀ॰)] ਅਪਯਿੰਸੁਯੇਵ [ਅਪਯੰਸ੍ਵੇਵ (ਸੀ॰)] ਉਤ੍ਤਰੇਨਾਭਿਮੁਖਾ, ਅਭਿਯਿੰਸੁ [ਅਭਿਯੰਸੁ (ਸੀ॰)] ਅਸੁਰਾ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਭਿਯਨ੍ਤੇਵ ਖੋ ਅਸੁਰਾ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਅਸੁਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਅਸੁਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁੰ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾਵ ਜਿਨਿੰਸੁ, ਦੇਵਾ ਪਰਾਜਯਿੰਸੁ। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਅਪਯਿੰਸੁਯੇਵ ਉਤ੍ਤਰੇਨਾਭਿਮੁਖਾ, ਅਭਿਯਿੰਸੁ ਅਸੁਰਾ’’।

ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਭਿਯਨ੍ਤੇਵ ਖੋ ਅਸੁਰਾ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਅਸੁਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਅਸੁਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁੰ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾਵ ਜਿਨਿੰਸੁ, ਦੇਵਾ ਪਰਾਜਯਿੰਸੁ। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਭੀਤਾ ਦੇਵਪੁਰੰਯੇਵ ਪਵਿਸਿੰਸੁ। ਦੇਵਪੁਰਗਤਾਨਞ੍ਚ ਪਨ [ਪੁਨ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਮਯੰ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਾਮ ਅਕਰਣੀਯਾ ਅਸੁਰੇਹੀ’ਤਿ। ਅਸੁਰਾਨਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਦੇਵਾ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਕਰਣੀਯਾ ਅਮ੍ਹੇਹੀ’ਤਿ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਦੇਵਾ ਜਿਨਿੰਸੁ, ਅਸੁਰਾ ਪਰਾਜਯਿੰਸੁ। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਅਪਯਿੰਸੁਯੇਵ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨਾਭਿਮੁਖਾ, ਅਭਿਯਿੰਸੁ ਦੇਵਾ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਭਿਯਨ੍ਤੇਵ ਖੋ ਦੇਵਾ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁੰ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਜਿਨਿੰਸੁ, ਅਸੁਰਾ ਪਰਾਜਯਿੰਸੁ। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਅਪਯਿੰਸੁਯੇਵ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨਾਭਿਮੁਖਾ, ਅਭਿਯਿੰਸੁ ਦੇਵਾ’’।

ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਭਿਯਨ੍ਤੇਵ ਖੋ ਦੇਵਾ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁੰ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਜਿਨਿੰਸੁ, ਅਸੁਰਾ ਪਰਾਜਯਿੰਸੁ। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਭੀਤਾ ਅਸੁਰਪੁਰੰਯੇਵ ਪਵਿਸਿੰਸੁ। ਅਸੁਰਪੁਰਗਤਾਨਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਮਯੰ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਾਮ ਅਕਰਣੀਯਾ ਦੇਵੇਹੀ’ਤਿ। ਦੇਵਾਨਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਅਸੁਰਾ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਕਰਣੀਯਾ ਅਮ੍ਹੇਹੀ’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਾਹਂ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਅਕਰਣੀਯੋ ਮਾਰਸ੍ਸਾ’ਤਿ । ਮਾਰਸ੍ਸਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਰਣੀਯੋ ਮਯ੍ਹ’’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਾਹਂ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਾਮਿ ਅਕਰਣੀਯੋ ਮਾਰਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਮਾਰਸ੍ਸਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਨਗਤੇਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਕਰਣੀਯੋ ਮਯ੍ਹ’’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ... ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ... ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ... ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’’ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਨਾਗਸੁਤ੍ਤਂ

੪੦. ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਨਾਗਸ੍ਸ ਗੋਚਰਪਸੁਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੀਪਿ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋਪਿ ਹਤ੍ਥਿਕਲਭਾਪਿ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਛਾਪਾਪਿ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਣਗ੍ਗਾਨਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਨਾਗੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਹਰਾਯਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਨਾਗਸ੍ਸ ਗੋਚਰਪਸੁਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੀਪਿ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋਪਿ ਹਤ੍ਥਿਕਲਭਾਪਿ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਛਾਪਾਪਿ ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗਂ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਨਾਗੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਹਰਾਯਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਨਾਗਸ੍ਸ ਓਗਾਹਂ ਓਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੀਪਿ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋਪਿ ਹਤ੍ਥਿਕਲਭਾਪਿ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਛਾਪਾਪਿ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੋਣ੍ਡਾਯ ਉਦਕਂ ਆਲੋਲੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਨਾਗੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਹਰਾਯਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਨਾਗਸ੍ਸ ਓਗਾਹਾ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਕਾਯਂ ਉਪਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਨਾਗੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ ਹਰਾਯਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਨਾਗਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਏਤਰਹਿ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਵਿਹਰਾਮਿ ਹਤ੍ਥੀਹਿ ਹਤ੍ਥਿਨੀਹਿ ਹਤ੍ਥਿਕਲਭੇਹਿ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਛਾਪੇਹਿ । ਛਿਨ੍ਨਗ੍ਗਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦਾਮਿ, ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗਞ੍ਚ ਮੇ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਖਾਦਨ੍ਤਿ [ਖਾਦਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਵ॰ ੪੬੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ], ਆਵਿਲਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵਾਮਿ, ਓਗਾਹਾ ਚ [ਓਗਾਹਾਪਿ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਵ॰ ੪੬੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਮੇ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਕਾਯਂ ਉਪਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਏਕੋ ਗਣਸ੍ਮਾ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਕੋ ਗਣਸ੍ਮਾ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਗ੍ਗਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦਤਿ, ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਨ ਖਾਦਨ੍ਤਿ

[ਨ ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗਞ੍ਞ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗ ਖਾਦਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)], ਅਨਾਵ਼ਿਲਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵ਼ਤਿ, ਓਗਾਹਾ ਚਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਕਾਯਂ ਉਪਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

''ਤਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਸਮਯੇ ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਨਾਗਸ੍ਸ ਏਵ਼ਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਵ਼ਿਹਾਸਿਂ ਹਤ੍ਥੀਹਿ ਹਤ੍ਥਿਨੀਹਿ ਹਤ੍ਥਿਕਲਭੇਹਿ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਛਾਪੇਹਿ, ਛਿਨ੍ਨਗ੍ਗਾਨਿ ਚੇਵ਼ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦਿਂ, ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗਞ੍ਞ ਮੇ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਖਾਦਿਂਸੁ, ਆਵ਼ਿਲਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਅਪਾਯਿਂ, ਓਗਾਹਾ [ਏਤ੍ਥ ਪਿਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਨਤ੍ਥਿ] ਚ ਮੇ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਕਾਯਂ ਉਪਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ ਅਗਮਂਸੁ। ਸੋਹਂ ਏਤਰਹਿ ਏਕੋ ਗਣਸ੍ਮਾ ਵ਼ੂਪਕਟ੍ਠੋ ਵ਼ਿਹਰਾਮਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਗ੍ਗਾਨਿ ਚੇਵ਼ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦਾਮਿ, ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗਞ੍ਞ ਮੇ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਨ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਵ਼ਿਲਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵ਼ਾਮਿ, ਓਗਾਹਾ ਚ ਮੇ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਕਾਯਂ ਉਪਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਸੋ ਸੋਣ੍ਡਾਯ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵ਼ਾ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗੇਨ ਕਾਯਂ ਪਰਿਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵ਼ਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਸੋਣ੍ਡਂ ਸਂਹਰਤਿ [ਕਣ੍ਡੁਂ ਸਂਹਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਕਣ੍ਡੁਂ ਸਂਹਨਤਿ (ਸਜਾ॰), ਏਤ੍ਥ ਕਣ੍ਡੁਵ਼ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਵ਼ਿਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ],।

''ਏਵ਼ਮੇਵ਼ਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵ਼ਕੇਹਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਸਮਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਵ਼ਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਏਤਰਹਿ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਵ਼ਿਹਰਾਮਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵ਼ਕੇਹਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਏਕੋ ਗਣਸ੍ਮਾ ਵ਼ੂਪਕਟ੍ਠੋ ਵ਼ਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਵ਼ਿਵ਼ਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵ਼ਨਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ । ਸੋ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵ਼ਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵ਼ਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵ਼ਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵ਼ਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ।

''ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵ਼ਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵ਼ਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਂ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਵ਼ਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵ਼ੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਵ਼ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵ਼ਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਅਕਥਂਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵ਼ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵ਼ਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਵ਼ਿਵ਼ਿਚ੍ਚੇਵ਼ ਕਾਮੇਹਿ ਵ਼ਿਵ਼ਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵ਼ਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵ਼ਿਚਾਰਂ ਵ਼ਿਵ਼ੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਸੋਣ੍ਡਂ ਸਂਹਰਤਿ [ਕਣ੍ਡੁਂ ਸਂਹਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਕਣ੍ਡੁਂ ਸਂਹਨਤਿ (ਸਜਾ॰), ਏਤ੍ਥ ਕਣ੍ਡੁਵ਼ਨਸਦਿਸਂ ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਂ ਵ਼ਿਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ]। ਵ਼ਿਤਕ੍ਕਵ਼ਿਚਾਰਾਨਂ ਵ਼ੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਸੋਣ੍ਡਂ ਸਂਹਰਤਿ।

''ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਸੋਣ੍ਡਂ ਸਂਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤਂ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ... ਸਬ੍ਬਸੋ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ... ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵ਼ਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ... ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵ਼ਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵ਼ੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਆਸਵ਼ਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਸੋਣ੍ਡਂ ਸਂਹਰਤੀ''ਤਿ। ਨਵ਼ਮਂ।

੧੦. ਤਪੁਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਂ

੪੧. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਉਰੁਵੇਲਕਪ੍ਪੰ ਨਾਮ ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਨਿਗਮੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਉਰੁਵੇਲਕਪ੍ਪੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਉਰੁਵੇਲਕਪ੍ਪੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਧੇਵ ਤਾਵ ਤ੍ਵੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੋਹਿ, ਯਾਵਾਹੰ ਮਹਾਵਨੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਾਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਾਵਨੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸੀਦਿ।

ਅਥ ਖੋ ਤਪੁਸ੍ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਤਪੁਸ੍ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਗਿਹੀ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਕਾਮਾਰਾਮਾ ਕਾਮਰਤਾ ਕਾਮਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ। ਤੇਸੰ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਿਹੀਨੰ ਕਾਮਭੋਗੀਨੰ ਕਾਮਾਰਾਮਾਨੰ ਕਾਮਰਤਾਨੰ ਕਾਮਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾਨੰ ਪਪਾਤੋ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ। ਸੁਤੰ ਮੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, 'ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦਹਰਾਨੰ ਦਹਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ' [ਪਸ੍ਸਤੰ (?)]। ਤਯਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬਹੁਨਾ ਜਨੇਨ ਵਿਸਭਾਗੋ, ਯਦਿਦੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਗਹਪਤਿ, ਕਥਾਪਾਭਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਆਯਾਮ, ਗਹਪਤਿ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮ। ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾ ਨੰ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ।

''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤਪੁਸ੍ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤਪੁਸ੍ਸੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਯੰ , ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੁਸ੍ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਏਵਮਾਹ – 'ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਗਿਹੀ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ ਕਾਮਾਰਾਮਾ ਕਾਮਰਤਾ ਕਾਮਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਨੋ ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਿਹੀਨੰ ਕਾਮਭੋਗੀਨੰ ਕਾਮਾਰਾਮਾਨੰ ਕਾਮਰਤਾਨੰ ਕਾਮਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾਨੰ ਪਪਾਤੋ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ'। ਸੁਤੰ ਮੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, 'ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦਹਰਾਨੰ ਦਹਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਯਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬਹੁਨਾ ਜਨੇਨ ਵਿਸਭਾਗੋ ਯਦਿਦੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਏਵਮੇਤੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਵਮੇਤੰ, ਆਨਨ੍ਦ! ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਾਧੁ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ , ਸਾਧੁ ਪਵਿਵੇਕੋ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕਾਮੇਸੁ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚ ਆਨਿਸੰਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ । ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹੰ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੰ ਬਹੁਲੰ ਕਰੇਯ੍ਯੰ [ਬਹੁਲੀਕਰੇਯ੍ਯੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸੰਸੰ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯੰ, ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯੰ ਮੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੰ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿੰ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸੰਸੰ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ

ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ । ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯਜ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯਜ ਪਸੀਦੇਯਜ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯਜ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯਂ ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯਜ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ , ਯੇਨ ਮੇ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਪੀਤਿਯਾ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਪੀਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯਜ ਪਸੀਦੇਯਜ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯਜ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯਜ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ

ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖੇ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ''ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਰੂਪੇਸੁ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਰੂਪੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਰੂਪੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਰੂਪਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਰੂਪਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ''ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ

ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ'। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ,

ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਖਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਬਾਧਾਯ; ਏਵਮੇਵਸ੍ਸ ਮੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਮੇ ਹੋਤਿ ਆਬਾਧੋ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ’? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਖੋ ਮੇ ਆਦੀਨਵੋ ਅਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸੋ ਅਨਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਚ ਮੇ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਪ੍ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ’। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵੇਯ੍ਯਂ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ’। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿਂ , ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਤਮਾਸੇਵਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਮੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਅਗਮਂਸੁ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚਾਹਂ , ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਾ ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਿਮ੍ਪਿ, ਨੇਵ ਤਾਵਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ‘ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮਾ ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਿਮ੍ਪਿ, ਅਥਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ‘ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ [ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਕ॰)], ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ’’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦ੍ਵੇ ਵਿਹਾਰਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਗਾਵੀ ਝਾਨੇਨ ਪਞ੍ਚਮਂ।
ਆਨਨ੍ਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵੋ, ਨਾਗੇਨ ਤਪੁਸ੍ਸੇਨ ਚਾਤਿ॥

੫. ਸਾਮਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਮ੍ਬਾਧਸੁਤ੍ਤੰ

੪੨. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਵੁਤ੍ਤਮਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ –

''ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਗਤੰ [ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਵਤ (ਸੀ॰)] ਓਕਾਸੰ, ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।
ਯੋ ਝਾਨਮਬੁਜ੍ਝਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪਟਿਲੀਨਨਿਸਭੋ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

''ਕਤਮੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੋ, ਕਤਮੋ ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ? ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਮਗੁਣਾ ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ।

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ । ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪੀਤਿ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ , ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖੰ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ । ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਪਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਾਧੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ? ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਸੁਤ੍ਤਂ

੪੩. ‘‘‘ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ? ‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਚ ਤਦਾਯਤਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ…ਪੇ॰… ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ… ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ… ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਚ ਤਦਾਯਤਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਚ ਤਦਾਯਤਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ…ਪੇ॰…।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਚ ਤਦਾਯਤਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੪੪. ‘‘‘ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ…ਪੇ॰…।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੪੫. ‘‘‘ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਚ ਤਦਾਯਤਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ…ਪੇ॰…।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਚ ਤਦਾਯਤਨਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੪੬. ‘‘‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ…ਪੇ॰…।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੪੭. ‘‘‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ…ਪੇ॰…।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੪੮. ‘‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ…ਪੇ॰…। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੪੯. ‘‘‘ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰…। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਤਦਙ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੫੦. ‘‘‘ਤਦਙ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਤਦਙ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ…ਪੇ॰…। ਨਵਮੰ।

੧੦. ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੫੧. ‘‘‘ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ …ਪੇ॰… ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ …ਪੇ॰…।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਦਸਮੰ।

ਸਾਮਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਪਞ੍ਞਾ,
ਉਭਤੋਭਾਗੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਦ੍ਵੇ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ,
ਤਦਙ੍ਗਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਚਾਤਿ॥

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਸਮਤ੍ਤੰ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

(੬) ੧. ਖੇਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਖੇਮਸੁਤ੍ਤੰ

੫੨. ‘‘‘ਖੇਮੰ ਖੇਮ’ਨ੍ਤਿ , ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਖੇਮੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵ◌ਿਵ◌ਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ◌ਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਖੇਮੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵ◌ੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ◌ਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਆਸਵ◌ਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਖੇਮੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ’’ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੫੩. ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਅਮਤਸੁਤ੍ਤੰ

੫੪. ਅਮਤੰ ਅਮਤਨ੍ਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੫੫. ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਅਭਯਸੁਤ੍ਤੰ

੫੬. ਅਭਯੰ ਅਭਯਨ੍ਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੫੭. ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤੰ

੫੮. ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤੰ

੫੯. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਤਿ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਨਿਰੋਧਸੁਤ੍ਤੰ

੬੦. ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧੋਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ…ਪੇ॰…। ਨਵਮੰ।

੧੦. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਸੁਤ੍ਤੰ

੬੧. '''ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ?

''ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ…ਪੇ॰… ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ''ਤਿ। ਦਸਮੰ।

੧੧. ਅਭਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੰ

੬੨. ''ਨਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਰਾਗੰ, ਦੋਸੰ, ਮੋਹੰ, ਕੋਧੰ, ਉਪਨਾਹੰ, ਮਕ੍ਖੰ, ਪਲ਼ਾਸੰ, ਇਸ੍ਸੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ।

''ਨਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁੰ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਰਾਗੰ, ਦੋਸੰ, ਮੋਹੰ, ਕੋਧੰ, ਉਪਨਾਹੰ, ਮਕ੍ਖੰ, ਪਲ਼ਾਸੰ, ਇਸ੍ਸੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਾਦਸਮੰ।

ਖੇਮਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਖੇਮੋ ਚ ਅਮਤਞ੍ਚੇਵ, ਅਭਯੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਚ।
ਨਿਰੋਧੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੋ ਚ, ਧਮ੍ਮੰ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੇਨ ਚਾਤਿ॥

(੭) ੨. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਸੁਤ੍ਤੰ

੬੩. ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨਿ।

''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸੰ; ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸੰ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਨੀਵਰਣਸੁਤ੍ਤੰ

੬੪. ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੀਵਰਣਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣੰ , ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣੰ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣੰ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ।

''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸੰ; ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸੰ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਕਾਮਗੁਣਸੁਤ੍ਤੰ

੬੫. ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ।

''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਕਾਮਗੁਣਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤੰ

੬੬. ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ।

''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੬੭. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ।

‘‘ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਗਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੬੮. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਤਿਯੋ। ਕਤਮਾ ਪਞ੍ਚ? ਨਿਰਯੋ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ , ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਦੇਵਾ – ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਗਤਿਯੋ।

‘‘ਇਮਾਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਗਤੀਨੰ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਮਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੬੯. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯੰ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ।

‘‘ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੭੦. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਰੂਪਰਾਗੋ, ਅਰੂਪਰਾਗੋ, ਮਾਨੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚੁਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ।

‘‘ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਚੇਤੋਖਿਲਸੁਤ੍ਤੰ

੭੧. [ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੫; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫] ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੋਖਿਲਾ [ਚੇਤੋਖੀਲਾ (ਕ॰)]। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ , ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇ ਕਙ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ ਕਙ੍ਖਤਿ... ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ... ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ।

‘‘ਇਮੇਸਂ, ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਚੇਤੋਖਿਲਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ [ਚੇਤੋਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ (ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨੀਟੀਕਾ) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੬; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦]। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ... ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ – ‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’ਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ – ‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ।

‘‘ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਿਕ੍ਖਾ ਨੀਵਰਣਾਕਾਮਾ, ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾ ਗਤਿ।
ਮਚ੍ਛੇਰਂ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾ ਅਟ੍ਠਮਂ, ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਤਿ॥

(੮) ੩. ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਿਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤੰ

੭੩. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ...ਪੇ॰... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨਿ।

‘‘ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੭੪-੮੧. (ਯਥਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਗ੍ਗੇ ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।)

੧੦. ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤੰ

੮੨. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ।

‘‘ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ । ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ । ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਦਸਮੰ।

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

(੯) ੪. ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਿਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤੰ

੮੩. ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ...ਪੇ॰... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨਿ।

''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ... ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ... ਵੀਮੰਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੮੪-੯੧. (ਯਥਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਗ੍ਗੇ ਤਥਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।)

੧੦. ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤੰ

੯੨. ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ।

''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ... ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ... ਵੀਮੰਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਦਸਮੰ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਯਥੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਧਾਨਾ ਚਤੁਰੋਪਿ ਚ।
ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਚ, ਤਥੇਵ ਸਮ੍ਪਯੋਜਯੇਤਿ॥

(੧੦) ੫. ਰਾਗਪੇਯ੍ਯਾਲਂ

੯੩. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ – ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੯੪. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੋ – ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੯੫-੧੧੨. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ...ਪੇ॰... ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਖਯਾਯ...ਪੇ॰... ਵਯਾਯ...ਪੇ॰... ਵਿਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਾਯ...ਪੇ॰... ਚਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’।

੧੧੩-੪੩੨. ‘‘ਦੋਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮੋਹਸ੍ਸ... ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ... ਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ... ਪਹਾਨਾਯ... ਖਯਾਯ... ਵਯਾਯ... ਵਿਰਾਗਾਯ... ਨਿਰੋਧਾਯ ... ਚਾਗਾਯ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

ਰਾਗਪੇਯ੍ਯਾਲਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਨਵਕਨਿਪਾਤਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।